

Ks. Mirosław Sitarz

ZARZĄDZANIE KOŚCIOŁEM PARTYKULARNYM W SYTUACJACH NADZWYCZAJNYCH

Ustawodawca kodeksowy wyróżnia trzy sytuacje, w której może znaleźć się Kościół partykularny: *sede plena*, *sede impedita* i *sede vacante*. Sytuacja zwyczajna, czyli *sede plena*, istnieje wtedy, gdy biskup diecezjalny może w sposób swobodny sprawować swoją władzę w powierzonych mu poręczy Ludu Bożego (kan. 369). Sytuacje nadzwyczajne prawodawca określa jako *sede impedita* i *sede vacante*. Określa też, kto ma obowiązek podjęcia trudu kierowania diecezją w tych sytuacjach. Niniejszy artykuł jest próbą ukazania zarysu norm prawnych odnoszących się do zachowania ciągłości władzy w Kościołach partykularnych, w sytuacjach nadzwyczajnych.

1. Historyczny aspekt sprawowania władzy

W pierwszych wiekach chrześcijaństwa w sytuacji *sede vacante* i w *sede impedita* rządy w diecezji przypadły prezbiterium¹. Były one sprawowane kolegialnie lub przez wybraną osobę, np. archidiakona lub archiprezbitera. Od IV w. metropolici wyznaczali dla wakującej diecezji swoich wizytatorów, którzy sprawowali władzę wspólnie z kolegium kapłanów. Od VIII w. zaczęły wzrastać kompetencje kapituły katedralnej, która z czasem przejęła władzę nad wakującą diecezją. Sprawowała ją kolegialnie, za pośrednictwem poszczególnych członków bądź przez wybór wikariuszy

¹ Por. J. Wroczeński, *Rola i zadania prezbiterium w życiu Kościoła partykularnego*, s. 52, Warszawa 1998.

delegowanych, zależnych od kapituły i odwoływanych przez nią². Ponieważ taka forma sprawowania pieczy nad diecezją nie zawsze służyła jej dobru, dlatego Sobór Trydencki zarządził, aby kapituła w ciągu ośmiu dni wybrała wikariusza kapitulnego, który po dokonaniu wyboru stawał się od niej niezależny (sess. XXV, c. 6 de ref.). Taką sytuację prawną zaakceptował prawodawca kodeksowy z 1917 r. dodając tylko, że kapituła katedralna może wybrać tylko jednego wikariusza kapitulnego³.

Obecnie prawodawca stanowi, że prawo wyboru tymczasowego rządcy diecezji przechodzi z kapituły katedralnej na kolegium konsultorów, organu wyłonionego z rady kapłańskiej⁴.

2. Przeszkody w działaniu stolicy biskupiej

Niejednokrotnie w Kościele partykularnym dochodzi do sytuacji, w której biskup diecezjalny nie może suwerennie kierować diecezją. Na takie okoliczności prawodawca kodeksowy przewidział podjęcie odpowiednich środków zaradczych, mających na celu dobro powierzonego Kościoła partykularnego.

2.1. Przyczyny zaistnienia sytuacji *sede impedita*

Prawodawca kodeksowy stanowi, że sytuacja *sede impedita* może zaistnieć z przyczyn natury fizycznej i kanonicznej. Przyczyny natury fizycznej to: 1. uwięzienie, 2. wydalenie, 3. wygnanie, 4. niezdatność.

Sytuacja *sede impedita* istnieje tylko wówczas, gdy biskup diecezjalny jest całkowicie pozbawiony, nawet drogą listowną, możliwości wypełniania

² Por. W. Góralski, *Kapituła*, EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 668-670.

³ Por. kan. 429, 431, 432 KPK/17.

⁴ Por. kan. 502; KEP, *Postanowienia Konferencji Episkopatu Polski w sprawie Rad Kapłańskich i Kolegium Konsultorów*, PO nr 26/86, s. 1-4.

pasterskiej posługi względem powierzonego mu Kościoła partykularnego (kan. 412).

Natomiast przyczyną kanoniczną powodującą zaistnienie sytuacji *sede impedita* jest zaciągnięcie kary kościelnej przez biskupa diecezjalnego (kan. 415)⁵.

2.2. Sprawowanie władzy podczas przeszkód fizycznych

W przypadku zaistnienia sytuacji *sede impedita* rządy w diecezji w pierwszej kolejności sprawuje biskup koadiutor. Jeśli biskupa koadiutora nie ma, bądź także jest przeszkodzony w sprawowaniu władzy, pieczę nad diecezją przejmuje biskup pomocniczy, wikariusz generalny lub biskupi, albo inny kapłan — według kolejności ustalonej w wykazie wcześniej sporządzonym przez biskupa ordynariusza. Wykaz taki biskup ordynariusz jest zobowiązany sporządzić niezwłocznie po objęciu diecezji i zdeponować go u kanclerza. Lista jest objęta tajemnicą i powinna być aktualizowana co 3 lata. Jeśli jednak nie ma ani koadiutora, ani innej osoby uprawnionej do przejęcia władzy, kolegium konsultorów wybiera kapłana, aby tymczasowo kierował diecezją (kan. 413).

Kto przejął rządy nad diecezją ma obowiązek możliwie jak najszybszego powiadomienia o zaistniałej sytuacji Stolicy Apostolskiej. Każdy, kto zgodnie z prawem przejmuje tymczasową władzę – czyli tylko na wskutek

⁵ T. Pawluk wyjaśnia iż: pierwsza z określonych sytuacji — uwięzienie — zachodzi, gdy biskup diecezjalny jest osadzony w więzieniu bądź internowany (gdy jest wobec niego zastosowany areszt domowy). Zesłanie czyli wydalenie biskupa polega na usunięciu go z diecezji bez możliwości powrotu do niej oraz bez możliwości kontaktowania się z diecezjanami. Przez wygnanie rozumie się zazwyczaj przymusowe wydalenie z kraju, również bez możliwości kontaktu i powrotu. Niezdatność biskupa do kierowania diecezją związana jest ze stanem psychicznym lub fizycznym, który uniemożliwia biskupowi kierowanie diecezją. Zaciągnięcie kary kościelnej przez biskupa wiąże się z nałożeniem na niego ekskomuniki, interdyktu lub suspensy. Por. Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II, t. II, s. 196, Olsztyn 1986.

przeszkodzenia biskupa diecezjalnego — ma te same obowiązki i posiada taką samą władzę w zakresie pasterzowania diecezją, jakie prawo przyznaje administratorowi diecezji (kan. 414).

2.3. Sprawowanie władzy podczas przeszkody kanonicznej

Prawodawca stanowi, że jeśli sprawowanie pasterskiej pieczy nad diecezją zostaje przerwane ze względu na zaciągnięcie przez biskupa diecezjalnego kar kościelnych, wówczas jedynym właściwym rozwiązaniem jest powiadomienie o tym Stolicy Apostolskiej, ażeby sama zaradziła⁶. Do powiadomienia Stolicy Apostolskiej zobowiązany jest metropolita, lub jeśli go nie ma lub o niego chodzi, najstarszy promcją sufragana. Jeśli jednak zawiadomienie Stolicy Apostolskiej jest możliwe dopiero po upływie dłuższego czasu, kierowanie diecezją przejmuje biskup koadiutor, lub najstarszy promcją biskup pomocniczy lub kolegium konsultorów (kan. 415).

3. Przyczyny zaistnienia sytuacji *sede vacante*

Sytuacja *sede vacante* następuje na wskutek śmierci biskupa diecezjalnego, zrzeczenia przyjętego przez Biskupa Rzymu, przeniesienia na inną stolicę bądź przez pozbawienie urzędu po powiadomieniu o tym biskupa (kan. 416).

Pierwszą z przyczyn wakatu na stolicy biskupiej jest śmierć biskupa diecezjalnego.

Drugą z przyczyn wakatu jest zrzeczenie się władzy. Zasadniczo istnieją dwa powody, dla których biskup diecezjalny zobowiązany jest do złożenia

⁶ Zob. Szerzej na ten temat: C. Soler, *Comentario al can.413- 415*, [w:] *Comentario exgetico al. Codicgo de Derecho Canonico*, t. II, Pamplona 1996, s. 843-849.

rezygnacji: 1. wiek emerytalny (ukończenie 75 roku życia)⁷, 2. choroba lub inne przyczyny, które powodują niezdolność do właściwego wypełniania urzędu⁸.

Trzecią przyczyną zaistnienia wakatu jest przeniesienie biskupa ordynariusza na inną stolicę. Decyzja w tej sprawie należy do papieża, który podejmuje ją z własnej inicjatywy albo na wniosek osób, którym przysługuje prawo postulacji. Od chwili otrzymania pewnej wiadomości o przeniesieniu, biskup ma dwa miesiące na kanoniczne objęcie diecezji. Do czasu kanonicznego objęcia nowej diecezji biskup sprawuje władzę i obowiązki administratora diecezjalnego w dotychczasowej diecezji.

Ostatnią przyczyną wakatu stolicy jest pozbawienie biskupa ordynariusza urzędu. Sytuacja taka jest sankcją karną ekspiacyjną. Pozbawienie urzędu osiąga skutek według przepisów prawa karnego. Z mocy samego prawa sytuacja wakatu stolicy biskupiej w przypadku przestępstwa biskupa diecezjalnego zachodzi jedynie z chwilą wydania przez Stolicę Apostolską wyroku lub dekretu administracyjno-karnego i po powiadomieniu o tym winnego biskupa.

3.1. Zarządzanie diecezją podczas *sede vacante*

Powstaje problem, od jakiego momentu należy liczyć zawakowanie stolicy biskupiej. Biskup diecezjalny ważnie pełni swój urząd do czasu, gdy dowie się na pewno, że jego rezygnacja została przyjęta przez papieża, albo

⁷ Zob. Motu proprio Pawła VI, *Ecclesiae sanctae*, 6 sierpnia 1966, w: AAS 58(1966), s. 758; PPK, t. I, z. 1, 71, s. 1.

⁸ Por. Dekret Soboru Watykańskiego II *Cristus Dominus*, nr 21; kan. 401 w wypadku osiągnięcia wieku emerytalnego prawodawca prosi o złożenie urzędu, podczas gdy w przypadku wystąpienia innych poważnych przyczyn uniezdalniających biskupa do właściwego pełnienia posługi pasterskiej, jest on usilnie proszony o złożenie piastowanego urzędu. Rezygnacja osiąga swój prawny skutek z chwilą jej akceptacji przez papieża oraz powiadomienia o niej biskupa diecezjalnego. Dopiero rezygnacja przyjęta przez Stolicę Apostolską i obwieszczona biskupowi sprawia, że zachodzi sytuacja *sede vacante*.

że został przeniesiony do innej diecezji lub pozbawiony urzędu biskupiego. Moc prawną zachowuje wówczas wszystko, co zostało dokonane przez wikariusza generalnego lub biskupiego do momentu otrzymania przez nich wiadomości o śmierci biskupa diecezjalnego lub o decyzjach, podjętych przez papieża. Czas wakatu stolicy biskupiej liczy się od otrzymania pewnej wiadomości. Wiadomość jest pewna, jeśli do zainteresowanych dotarła drogą służbową albo nie budzi żadnych wątpliwości⁹.

Jeśli chodzi o władzę wikariusza generalnego i wikariusza biskupiego, to w sytuacji, gdy nie są biskupami, wygasa ona na skutek wakatu stolicy biskupiej. Natomiast wikariusz sądowy w sytuacji *sede vacante* nie traci swojej pozycji prawnej i nie może być usunięty przez administratora diecezji (kan. 1420).

Wakat na stolicy biskupiej trwa od momentu objęcia nowej diecezji przez dotychczasowego biskupa aż do chwili kanonicznego objęcia jej przez nowego biskupa diecezjalnego.

Ustawodawca stanowi, że do czasu wyboru administratora diecezji rządy diecezją przechodzą na biskupa pomocniczego. Jeśli zaś biskupów pomocniczych jest kilku – władzę przejmuje biskup najstarszy promocją. W sytuacji, gdy nie ma biskupa pomocniczego, sprawowanie rządów w diecezji spoczywa na kolegium konsultorów¹⁰. Jednak każdy, kto przejmuje rządy diecezją, powinien zwołać kolegium, kompetentne do wyznaczenia administratora diecezji (kan. 419). Może zaistnieć także taka sytuacja, gdy Stolica Apostolska zarządzi inaczej.

3.2. Tymczasowe przejęcie władzy

W wypadku zawakowania stolicy biskupiej rządy w diecezji przechodzą na biskupa pomocniczego, a jeśli jest ich kilku, to na najstarszego promocją. W diecezji, w której nie ma biskupa pomocniczego lub jest on nieobecny,

⁹ Por. T. Pawluk, dz. cyt. s. 197.

¹⁰ Por. M. Sitarz, Kolegium konsultorów, Lublin 1999 s. 116-128.

zarząd diecezją na mocy samego prawa kodeksowego przechodzi na kolegium konsultorów aż do momentu wyznaczenia administratora diecezji.

Biskup pomocniczy, który podczas wakatu kieruje diecezją do czasu wyznaczenia administratora, posiada władzę przyznaną przez prawo wikariuszowi generalnemu. Jest to władza wykonawcza, zastrzeżona do wykonywania aktów administracyjnych. Do zadań tymczasowego rządcy należy także powiadomienie Stolicy Apostolskiej o śmierci biskupa diecezjalnego.

Jeśli w diecezji nie ma biskupa pomocniczego, a Stolica Apostolska nie wyznaczyła tymczasowego rządcy, pieczę nad diecezją przejmuje kolegium konsultorów. Władza kolegium konsultorów nie jest równa władzy wikariusza generalnego, sprawowanej w zwyczajnej sytuacji Kościoła partykularnego. Jest to władza zwyczajna, powierzana kolegium konsultorów z mocy samego prawa. Kolegium konsultorów sprawuje ją na mocy upoważnienia ze strony najwyższego prawodawcy kościelnego. Jest to władza wykonawcza ograniczona zasadą prawną, mówiącą, że podczas wakatu na stolicy biskupiej nie należy niczego zmieniać (Kan. 428).

3.3. Wybór administratora diecezji

Prawodawca wymaga, by w ciągu ośmiu dni od uzyskania wiadomości o zawakowaniu stolicy biskupiej kolegium konsultorów wybrało administratora diecezji, który będzie rządził diecezją aż do objęcia jej przez nowego biskupa. Jeśli administrator diecezji nie został wybrany w przewidzianym czasie, jego wyboru dokonuje metropolita. W sytuacji wakatu w Kościele metropolitalnym, albo równocześnie metropolitalnym i sufragalnym, prawo wyznaczenia administratora zyskuje najstarszy promocją biskup sufragan (kan. 421).

Rządy biskupa pomocniczego lub kolegium konsultorów w diecezji nie powinny przekroczyć czasu ośmiu dni, liczonego bez dnia, w którym do kolegium konsultorów dotarła wiadomość o zawakowaniu stolicy biskupiej. Termin wyboru administratora przez kolegium konsultorów upływa zatem

dziewiątego dnia i jest nieprzekraczalny, jego zlekceważenie powoduje utratę prawa wyboru administratora diecezjalnego przez kolegium albo nieważność samych wyborów, gdyby później do nich doszło. Gdyby administrator diecezjalny nie został wybrany w przepisany prawem czasie i kolegium konsultorów z tego powodu straciłoby prawo jego wyboru, należy przyjąć, że mimo to ważne wykonywałoby ono posiadaną władzę aż do czasu wyznaczenia administratora przez metropolitę, względnie najstarszego promocją biskupa sufragana. Za taką interpretacją prawa przemawia przede wszystkim troska o zbawienie wiernych, którym przysługuje w każdym czasie prawo otrzymywania pomocy od swoich pasterzy z duchowych dóbr Kościoła, zwłaszcza zaś Słowa Bożego i sakramentów (kan. 213).

Gdy zadania konsultorów zostają powierzone kapitule katedralnej, wyboru administratora diecezjalnego dokonuje kapituła katedralna (kan. 502). Wybór tymczasowego administratora diecezjalnego jest funkcją niezależną od tymczasowego zarządzania diecezją przez kolegium konsultorów w okresie poprzedzającym ten akt prawny. Prawodawca kodeksowy zobowiązuje do dokonania wyboru administratora także wówczas, gdy tymczasowym rządcą diecezji *sede vacante* zostaje biskup pomocniczy¹¹.

3.4. Warunki dotyczące wyboru administratora

Kolegium konsultorów wybiera administratora diecezjalnego zgodnie z przepisami prawa. Wybór ten obejmuje zwołanie członków kolegium

¹¹ Uwarunkowane było to wskazaniem dekretu soborowego „Christus Dominus”, w którym można przeczytać: „pożądane jest, by w razie opróżnienia stolicy biskupiej obowiązek zarządzania diecezją powierzono biskupowi pomocniczemu albo, jeśli jest ich kilku, jednemu z nich, chyba że poważne powody wskazywałyby co innego”. Motu proprio „Ecclesiae sanctae” mówi o tym, by odpowiednio zabezpieczyć dobro wspólne diecezji i jednocześnie zachować godność biskupa pomocniczego. Jeśli jednak rządy w diecezji mocą samego prawa przejmie biskup pomocniczy, kolegium konsultorów ma obowiązek dokonania wyboru administratora diecezji. Obecny prawodawca nie sankcjonuje tych wypowiedzi.

konsultorów przez jego przewodniczącego czyli biskupa pomocniczego lub najstarszego święceniami kapłana kolegium, wyznaczenie dwóch skrutatorów, przeprowadzenie głosowania, sporządzenie protokołu przez protokolanta i ogłoszenie wyników przez przewodniczącego. Wybory można rozpocząć, jeżeli jest obecna większość członków kolegium. Wybrany jest ten kandydat, który uzyskał bezwzględną większość głosów obecnych konsultorów. Jeżeli dwa kolejne głosowania nie przynoszą rezultatu, należy przeprowadzić głosowanie pomiędzy dwoma kandydatami, którzy otrzymali największą liczbę głosów. Jeżeli w trzecim głosowaniu obydwaj kandydaci zyskują taką samą ilość głosów, wybranym zostaje kandydat starszy wiekiem (kan. 165-178).

Zgodnie z prawem należy wybrać tylko jednego administratora diecezji. W sytuacji wyboru dwóch lub więcej – dokonany wybór traci ważność. Ponadto administrator diecezji nie powinien być równocześnie ekonomem, dlatego też w sytuacji wyboru ekonomy, rada ekonomiczna na ten czas powołuje nowego ekonomy (kan. 423).

W kodeksie prawodawca określił warunki, które powinien spełniać tymczasowy administrator. Może nim być kapłan, który: 1. ukończył trzydzieści pięć lat i nie został już na wakującą stolicę wybrany, mianowany lub prezentowany; 2. odznacza się wiedzą i roztropnością (kan. 425).

Zachowanie pierwszego punktu jest bezwzględnie wymagane do ważności wyboru. Do godziwości wyboru prawo domaga się, aby kandydat odznaczał się wiedzą i roztropnością.

Wybrany administrator diecezjalny przyjmuje władzę przez samo przyjęcie i nie potrzebuje zatwierdzenia. Jednakże wybrany powinien w ciągu ośmiu dni, licząc od powiadomienia go o tym fakcie, oznajmić przewodniczącemu kolegium konsultorów, czy przyjmuje wybór czy też nie. Inaczej wybór nie wywołuje skutku. Akty administratora wybranego wbrew postanowieniom są nieważne na mocy samego prawa.

3.5. Zakres władzy i obowiązków administratora

Administratorowi diecezji przysługują te same obowiązki i taka sama władza, jakie przysługują biskupowi diecezji, za wyjątkiem tych spraw, które są wyjęte z natury rzeczy bądź z mocy samego prawa. Przez sprawy wyjęte "z natury rzeczy" rozumie się te, których załatwienie wychodzi poza ramy urzędu administrowania z racji tymczasowości funkcji. Administratorowi diecezji nie wolno wprowadzać żadnych zmian ani podejmować czynności, które by mogły przynieść szkodę diecezji lub nowemu biskupowi. W szczególności ochroną objęte są dokumenty diecezji, których administrator nie może zabierać, zmieniać ani niszczyć. Ponadto z natury rzeczy wynika także, że administrator diecezjalny nie będący biskupem nie może wykonywać tych czynności, które wymagają święceń biskupich (kan. 427).

Administrator diecezji jest ordynariuszem miejsca oraz posiada władzę zwyczajną i własną. Ze względu na tymczasowość jego urzędu nie jest pełnoprawnym rządcą diecezji i dlatego zakres jego kompetencji jest mniejszy niż biskupa diecezjalnego. Prawo wyjmuje spod jego władzy następujące sprawy: erygowanie stowarzyszeń publicznych (kan. 312), zwoływanie synodu diecezjalnego (kan. 462), mianowanie kanoników kapituły katedralnej lub kolegiackiej (kan. 509), usunięcie wikariusza sądowego lub jego zastępcy (kan. 1420), po roku od zawakowania stolicy biskupiej może mianować proboszczów (kan. 525).

Administrator, po uzyskaniu zgody kolegium konsultorów, może podjąć decyzję: o udzieleniu dymisorii dla kandydatów do duchowieństwa diecezjalnego (kan. 1018), zwolnieniu kanclerza lub innego notariusza z zajmowanego urzędu (kan. 485), inkardynacji, ekskardynacji lub zezwoleniu na przesiedlenie się do innej diecezji (kan. 272).

Prawodawca nie przewidział szczególnych wypadków, w których administrator diecezjalny miałby obowiązek zasięgnięcia rady kolegium konsultorów, poza tymi w których biskup diecezjalny musi zasięgnąć rady tego gremium w sytuacji *sede plena*. W grę zatem wchodzi tylko sprawy

wyznaczenia lub zwolnienia ekonoma diecezjalnego (kan. 494) oraz decyzje większej wagi w zakresie zarządu majątkiem diecezjalnym (kan. 1277 i 1292).

Administrator diecezjalny nie potrzebuje żadnego zatwierdzenia¹². Powinien jednak jak najszybciej powiadomić Stolicę Apostolską o swoim wyborze (kan. 427). Ponadto jest zobowiązany do osobistego złożenia wyznania wiary przed kolegium konsultorów (kan. 833). Wyznanie wiary powinno mieć miejsce bezpośrednio po przyjęciu wyboru, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania przyjętego urzędu i według formuły zatwierdzonej przez Stolicę Apostolską¹³. Obowiązkiem administratora jest rezydowanie w diecezji oraz odprawianie Mszy św. za parafian we wszystkie niedziele i nakazane święta (kan. 429).

W czasie wakatu stolicy biskupiej obowiązuje zasada, *sede vacantae nihil innovetur*. Zasada ta stoi na straży dobra diecezji wakującej i uprawnień przyszłego biskupa diecezjalnego. Nie dopuszcza ona do trwałych zmian, które mogłyby spowodować szkodę diecezji lub postawić nowego biskupa przed faktami dokonanymi, a mającymi poważny skutek. Nie są zabronione jedynie te zmiany, które nie powodują szkody, lecz diecezji przynoszą korzyści. Prawo przypomina temu, kto tymczasowo objął zarząd nad diecezją, że nie wolno mu – ani osobiście, ani przez osoby drugie – usuwać lub niszczyć jakichkolwiek dokumentów kurii diecezjalnej. Prawo zabrania także jakichkolwiek zmian nanoszonych w dokumentach. Niszczenie, zabieranie, ukrywanie lub fałszowanie dokumentów wg prawa jest przestępstwem, wymagającym sprawiedliwego ukarania (kan. 428).

¹² Por. E. Piacentini, *Competenze del collegio dei consultori, nel nuovo Codice*. ME 110 (1985), s. 408-409.

¹³ Zob. *L Osservatore Romano* (wyd. pol.), 19 (1998), nr 10(206), s.15.

4. Wakat stolicy wikariatu, prefektury i ordynariatu polowego

Prefektura apostolski lub wikariat apostolski to szczególna część Kościoła partykularnego, która z racji różnych okoliczności nie została ukonstytuowana jako diecezja i jest powierzona pasterskiej trosce prefekta lub wikariusza apostolskiego (kan. 371). Prefekci apostolscy zasadniczo nie posiadają sakry biskupiej, zaś wikariusze apostolscy to najczęściej biskupi tytularni, kierujący danym Kościołem partykularnym w imieniu papieża.

W Kościołach tych nie ma biskupa pomocniczego i kolegium konsultorów, którym w nadzwyczajnych sytuacjach przysługują tymczasowe rządy. Istniejąca rada misji nie została wyposażona przez prawo w takie kompetencje, jak kolegium konsultorów, dlatego też w sytuacji *sede vacante* rządy w tych Kościołach partykularnych przejmuje prowikariusz lub proprefekt, mianowany w tym celu przez wikariusza lub prefekta apostolskiego bezpośrednio po objęciu w posiadanie stolicy (kan. 420). Prowikariusz lub proprefekt apostolski pełni funkcję analogiczną do administratora diecezjalnego.

Ordynariat Wojskowy jest okręgiem kościelnym zrównanym prawnie z diecezją, posiadającym własnego Biskupa Polowego, któremu powierzona jest troska pasterska o część Ludu Bożego, z różnych tytułów związanego ze służbą w wojsku polskim¹⁴. Odnośnie sytuacji *sedes impedita aut vacans* ustawodawca postanowił, iż *wtedy Ordynariatem zarządza Wikariusz Generalny, który posiada te same prawa i obowiązki co Administrator Diecezji. Gdyby zabrakło Wikariusza Generalnego lub był przeszkodzony w działaniu, wtedy obowiązki Administratora Diecezji, wyłącznie co do jurysdykcji kościelnej, pełni kapelan wybrany przez Kolegium Konsultorów...*¹⁵

¹⁴ Por. Statut Ordynariatu Wojskowego czyli Polowego w Polsce nr 1, w: Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 1995, s. 249.

¹⁵ Tamże, nr 9, s. 250.

5. Wygaśnięcie urzędu administratora

Zazwyczaj urząd administratora (a także prowikariusza, proprefekta apostolskiego i wikariusza generalnego w ordynariacie polowym) wygasa z chwilą, w której nowy biskup diecezjalny (lub prefekt, wikariusz apostolski), dokonując kanonicznego objęcia w obecności kanclerza kurii, przedstawi kolegium konsultorów apostolskie pismo (kan. 382).

Mogą także zdarzyć się sytuacje, w których tymczasowy rządca diecezji zostanie usunięty ze stanowiska. Taka decyzja jest jednak zastrzeżona tylko i wyłącznie dla Stolicy Apostolskiej. Administrator może także zrezygnować z urzędu, wówczas wystarczy, by przedstawił zrzeczenie się w autentycznej formie kolegium, które przeprowadziło jego wybór. Rezygnacja ta nie wymaga przyjęcia. W razie jego usunięcia, zrzeczenia się urzędu albo śmierci, kolegium konsultorów ma prawo wyboru nowego administratora¹⁶. Wybór powinien być przeprowadzony wg przedstawionych już warunków.

¹⁶ Por. M. Sitarz, dz. cyt. s. 127.